

Nr 211.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående organisationen av försvarsväsendets radioanstalt; given Stockholms slott den 18 april 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 april 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om organisationen av försvarsväsendets radioanstalt samt anför därvid följande:

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under fjärde huvudtiteln, punkten 147, föreslagit riksdagen att till försvarsväsendets radioanstalt för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

Jag anhåller nu att få till fortsatt behandling upptaga vissa hithörande spörsmål.

Såsom jag redan vid anmälan i statsrådet av nämnda anslagsfråga anförde, finnes för närvarande å riksstatens fjärde huvudtitel under avdelningen B. Försvarsstaben uppfört ett reservationsanslag å 27,000 kronor, avsett för bestridandet av kostnaderna för drift och underhåll av försvarsstabens radio-

anstalt ävensom för arvodeskostnader för viss till anstalten kommenderad personal. I samband med den föreslagna omläggningen av fjärde huvudtitelns uppställning här det för anstalten avsedda anslaget ansetts från och med nästa budgetår böra upptagas under huvudavdelningen »Vissa försvarsväsendets institutioner», i anslutning vartill anstaltens benämning synts böra ändras till »Försvarsväsendets radioanstalt».

Vid framläggandet av statsverkspropositionen erinrade jag vidare, att 1939 års lagtima riksdag för upprätthållande under budgetåret 1939/40 av verksamheten vid försvarsstabens radioanstalt anvisat ett reservationsanslag av 35,000 kronor samt att, sedan chefen för försvarsstaben den 8 september 1939 framlagt förslag till ny organisation av radioanstalten, syftande till ett successivt utbyggande i etapper under en treårsperiod med början under budgetåret 1940/41, 1939 års urtima riksdag i enlighet med ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag å tilläggsstat för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 135,000 kronor för möjliggörande av vissa med omorganisationens genomförande sammanhängande byggnadsåtgärder och materielanskaffningar. Av sistnämnda anslag har allenast en mindre del tagits i anspråk, intill den 1 april 1941 sammanlagt cirka 19,000 kronor.

Frågan om radioanstaltens allmänna organisation enligt det av chefen för försvarsstaben den 8 september 1939 framlagda förslaget upptogs till behandling först vid framläggandet av 1940 års statsverksproposition. Därvid fann jag mig böra tillstyrka (fjärde huvudtiteln, punkten 8), att utbyggandet av försvarsstabens radioanstalt under budgetåret 1940/41 påbörjades i den av chefen för försvarsstaben för samma budgetår förordade omfattningen. Där emot ansåg jag det vara för tidigt att för det dåvarande fatta ståndpunkt till frågan, huruvida den ytterligare utbyggnad, som föreslagits för budgetåren 1941/42 och 1942/43, borde komma till stånd. För tillgodoseende av anstaltens personalbehov under budgetåret 1940/41 fann jag i enlighet med försvarsstabschefens förslag, att viss militär personal borde avses för tjänstgöring vid anstalten. För underlättande av en fullgod rekrytering av denna personal ansågs nödvändigt att bereda densamma särskild ersättning i form av tilläggsarvoden. Riksdagen medgav (skr. nr 4, punkten 6), att utbyggandet av försvarsstabens radioanstalt finge påbörjas i enlighet med det av mig förordade programmet, och anvisade såsom nämnts för innevarande budgetår i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till försvarsstabens radioanstalt ett reservationsanslag av 27,000 kronor.

I särskild skrivelse den 7 september 1940 framlade chefen för försvarsstaben sedermera ett förslag, som syftade till att det fullständiga utbyggandet av radioanstalten skulle äga rum redan under budgetåret 1941/42. Samtidigt föreslogs en i förhållande till det ursprungliga förslaget i vissa hänseenden utökad personalbesättning vid anstalten. För tillgodoseende av anstaltens personalbehov föreslogos vissa kaderökningar vid armén och marinen utöver de för ändamålet för innevarande budgetår medgivna. Den till anstalten kommenderade personalen förutsattes skola erhålla särskilda arvoden efter samma grunder som medgivits för innevarande budgetår.

Vid framläggandet av 1941 års statsverksproposition anförde jag, att jag för egen del funne de av försvarsstabschefen i nyssnämnda skrivelse anförda skälen för ett påskyndat utbyggande av radioanstalten bärande. I och för sig hade jag icke någon erinran att framställa mot det av överbefälhavaren framlagda förslaget till personalbesättning vid fullt genomförd organisation. Medelsbehovet för radioanstalten för nästkommande budgetår hade av överbefälhavaren angivits till 100,000 kronor. På i statsverkspropositionen närmare anförda skäl ansågs emellertid anslagsäskandet för nästa budgetår kunna begränsas till 80,000 kronor. Frågan om den ökning av arméns och marinens stater, som erfordrades för tillgodoseende av anstaltens personalbehov genom kommendering till anstalten, upptogs sedermera i propositionen nr 155 till årets riksdag angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel för budgetåret 1941/42 (sid. 40—41 och 73—74).

Efter statsverkspropositionens avlämnande har överbefälhavaren över rikets försvarskrafter i skrivelse den 23 januari 1941 — med frångående av det utav chefen för försvarsstaben framlagda, till grund för statsverkspropositionen i förevarande del liggande förslaget — hemställt om en ytterligare avsevärd utbyggnad av radioanstalten i enlighet med vad i skrivelsen närmare angivits. Utbyggnaden skulle enligt det nya förslaget försiggå i tre skeden under budgetåren 1940/41—1942/43. Medelsbehovet har i anslutning härtill beräknats, för innevarande budgetår till 900,000 kronor, därav för bestridande av engångsutgifter 550,000 kronor och av driftskostnader 350,000 kronor, samt för budgetåret 1941/42 till 1,090,000 kronor. Årskostnaderna hava vid fullt utbyggd organisation beräknats uppgå till 1,423,000 kronor.

Vid anmälan i statsrådet av de nyssberörda i propositionen nr 155 behandlade spörsmålen framhöll jag, under erinran om det av överbefälhavaren i skrivelsen den 23 januari 1941 framlagda förslaget, att ett bifall till detta torde komma att nödvändiggöra en ytterligare utökning framdeles av arméns och marinens personalstater. För nästa budgetår syntes dock någon utvidgning av de militära personalkadrenna utöver vad i propositionen föreslagits icke bliva av nöden, även om det senast framlagda organisationsförslaget bringades till genomförande.

Jag återkommer nu till det nya organisationsförslaget. Ärendet är av den natur, att det icke synes lämpligt att i statsrådsprotokollet närmare än nu skett redogöra för dess innehåll. Ytterligare upplysningar i ärendet torde få inhämtas genom de handlingar, vilka komma att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Det i skrivelsen den 23 januari 1941 innefattade förslaget syftar till väsentliga utvidgningar av radioanstalten icke blott i förhållande till dess nuvarande organisation utan även jämfört med den organisation, som av chefen för försvarsstaben föreslagits i september 1940 och som tillstyrkts i årets statsverksproposition. Bland annat föreslås ett avsevärt antal civila tjänstemän skola anställas vid anstalten. Jämväl enligt min mening skulle en lösning av anstaltens organisationsfråga i huvudsaklig överensstämmelse med de i skri-

*Departements-
chefen.*

velsen förordade riktlinjerna vara ägnad att ur effektivitetssynpunkt medföra beaktansvärda fördelar. Dessa fördelar skulle vinnas bland annat genom att bereda en avsevärd del av den för närvarande i anstaltens verksamhet sysselsätta personalen en fastare och ekonomiskt mera gynnsam ställning än som nu kan erbjudas; till stor del utgöres nämligen den nuvarande personalen av till tjänstgöring inkallade värnpliktiga samt av frivilliga, en anordning som i längden torde bliva ohållbar. Innan åtgärder i nämnda syfte kunna vidtagas, måste emellertid en omsorgsfull avvägning verkställas av de fördelar, som stå att vinna, gentemot de merutgifter, med vilka ett genomförande av förslaget är förenat. I samband härmed bör göras en ingående granskning av den föreslagna löneställningen för den civila personalen. Jämförelse bör därvid sökas med personal med liknande arbetsuppgifter eller kvalifikationer inom andra delar av statsförvaltningen. Även lokalfrågans alltjämt olösta läge försvårar bedömandet av spørgsmålet om organisationens slutliga och detaljerade utformning.

Med hänsyn till vad nu anförts finner jag mig icke för närvarande beredd att taga ståndpunkt till den föreliggande frågan i hela dess vidd. Vissa omständigheter tala emellertid för att en ytterligare förstärkning av radioanstaltens organisation utöver vad som förutsatts i det tidigare till riksdagens behandling hänskjutna förslaget kan bliva ofrånkomlig redan under nästa budgetår. De riktlinjer, som uppdragits i det senast framlagda förslaget, synas ägnade att tjäna till ledning vid utformningen av de åtgärder, vilka i ett sådant läge böra vidtagas. De ytterligare erfarenheter, som kunna vinnas vid tillämpningen av en sålunda utvidgad organisation, torde bliva av värde vid ett senare bedömande av frågan om radioanstaltens mera permanenta infogande i den militära organisationen. I betraktande av vad nu anförts har det synts mig lämpligt att lämna riksdagen tillfälle att, innan avgörande träffas rörande det i statsverkspropositionen framlagda förslaget i ämnet, taga del jämväl av det senaste förslaget. I anslutning därtill torde riksdagens bemyndigande böra utverkas för Kungl. Maj:t att i avvaktan på statsmakternas slutliga ståndpunktstagande till frågan om radioanstaltens organisation vidtaga de åtgärder i detta hänseende som för det ändamålsenliga bedrivandet av anstaltens verksamhet må finnas av omständigheterna påkallade.

Jag vill emellertid förutskicka, att inrättande av nya ordinarie eller extra ordinarie tjänster icke torde böra äga rum, innan ett någorlunda säkert bedömande av frågan rörande omfattningen av den framtida verksamheten vid radioanstalten kan göras. När tillräckliga hållpunkter härför föreligga, lära hithörande spørsmål ånyo få föreläggas riksdagen. Intill dess så skett, torde det ytterligare personalbehov, som kan uppkomma, få tillgodoses genom kommendering av militär personal eller anställande av civila extra befattningshavare. Kostnaderna för av Kungl. Maj:t i enlighet med det anförda vidtagna åtgärder torde, i den mån för anstalten anvisat riksstatsanslag icke förslår, få avföras från vederbörligt förskottsanslag.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

bemyndiga Kungl. Maj:t att i avvaktan på statsmakternas slutliga ståndpunktstagande till frågan om försvarsväsendets radioanstalts organisation i huvudsaklig anslutning till vad i det föregående anförts vidtaga de åtgärder, som för det ändamålsenliga bedrivandet av anstaltens verksamhet må finnas av omständigheterna påkallade.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Kinnander.
